

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrt leta 80 sold.— Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karol Mail-ling-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Njih Veličanstvo Presvetli Cesar blagovolil je pisati mi lastnoročni list.

Z velikim veseljem objavim blagovoljni dokaz posebnega Cesarjevega dopadajenja.

V Gorici 4. aprila 1875.

C. K. NAMESTNIK:

Baron Pino.

Ljubi Baron Pino! S presrečnim veseljem sem se pri Svoji sedanji navzočnosti v Gorici vnovič prepričal prirojene zvestobe, srčne vdanosti in lojalnih misel prebivalcev poknežene Moje Grofije Goriške in Gradiškanske.

Nalagam Vam, da naznanite vsem prebivalcem Mojo prisrčno hvalo in Moje dopadajenje nad toliko in tako živimi dokazi, in da je zagotovite popolne Moje Cesarske blagovoljnosti.

Ob enem izjavim Svoje prepričanje, da se bode pri skušeni lojalnosti vseh prebivalcev in z njih radovoljnim sodelovanjem Moji vladi posrečilo, stanovitno pomnožiti blagor te dežele.

V Gorici 4. aprila 1875.

FRANC JOŽEF m. p.

Cesar pa narod.

A. Tisočero grl je izraževalo želje narode po raznih taborih, ki so se pred leti sklicevali po vsi Sloveniji. Te želje in prošnje so se vladi naznanjale in ona je na nje z molčanjem odgovarjala. Deželna zborja kranjski in goriški sta v mnogem številu pošljala prošnje in peticije na Dunaj, naj se Slovincu dovoli, kar drugi imajo; odgovori so prihajali: že, že, in Slovinc obupuje, ker vladni „že“ je dolg, ka-

kor Mojzesov jom (da) v Genesi. Politična društva, ki poznajo domače reve in nadloge, kazala so vladi, kje nas čevelj tišči, in so prosila pomoči; vlada je njihove prošnje sprejela in ravno nasprotno vpeljala od tega, kar so zahtevala. Tako v Gorici nemško dekliško šolo za zimske goste. Za Nemci nosi vlada šolo, kamor grejo; Slovenci je pa na lastnih tleh ne dobijo. Domači listi opisujejo potrebe narode in pretresujejo sredstva, s katerimi bi se jim dalo v okom priti. Vstavoverni listi ne tajijo naših potreb in jih ne trdijo, ampak molčijo o njih. Našim nameram in zahtevam pa podtikajo slab izvirek in slab namen; črnijo nas in smešijo in z obrekovanjem, mislijo, je eno prašanje zbrisano iz dnevnega reda. Dokler vlada pripušča, da nas njeni listi zasramujejo, dokler njeno ravnanje z nami vzbuja smeh in zadovoljnost pri naših nasprotnikih, ne moremo spoznati, da smo jej priraščeni k srcu.

Izpred zaprtih vladnih vrat vzdiguje Slovinc svoje žuljeve roke proti nebu proseč, naj cesarjevo uho zasliši njegovo besedo. In nebo, ki je Slovincu vselej bilo najbolj milo, mu pripelje cesarja v deželo, kjer se z lastnimi očmi prepriča, da „skala se maja in hrast, zvestoba Slovincu ne gane.“ Videl je naše veselje in težave, videl, da naše pritožbe so resnične, tirjave pravične, zahteve zmerne in državi v korist. Za kar pri vladi brezupno beračimo, se od cesarja trdno nadejamo; kar nam vstavoverstvo ne privošči, nam cesarstvo podeli. To nado potrjujejo v nas cesarjeve besede, s katerimi naznanja v poslovljem

pismu svoje upanje, da sodelujočim deželi in vladi se bo posrečilo odstraniti vse zapreke, ki so do zdaj zadrževale narodovo blagost.

Ni res, da vlada dela, kar hoče; tudi ona ima gospodarja; njeni gospodar je cesar, ki ustavi take narodbe, o katerih zvé, da so državi škodljive. Vlada se je veliko prizadela, da bi cesarjevega namestnika v Dalmaciji, barona Rodiča, izpodrinila. Ali cesar pozna modrega in zvestega moža in ga je pustil na njegovem mestu in zdaj gre sam v tisto deželo, kjer se bo mudil cel mesec, da do pregledaval in poprašaval, kaj se tam godi in česa dežela potrebuje. Tam najde krepko, nepokvarjeno ljudstvo, ki ljubi cesarja in dom, ki je pa zapuščeno in mora marsikaj prestajati. Dalmatini sprejmejo cesarja z največim veseljem in navdušenostjo, in cesar jim pripelje boljšo bodočnost.

Nj. Veličanstvo svetli cesar v Gorici.

Gorica z deželo vred sme ponosna biti, da se jej je posrečilo, pridobiti si se svojim sprejemom popolno zadovoljnost Nj. Veličanstva. Težko je sicer popisati vse priprave, še težeje dati primeren popis navdušenja onim, ki niso bili pričujoči. Lotimo se vendar tega, da spolnimo časnikarsko dolžnost ter zabilježimo udanost Goriške dežele poznim rodovom v poduk in posnemo.

Iz Trsta se je odpeljalo Nj. Velič. ob 8. uri 30 min., potem ko je bil, kakor dober kristjan, pri sv. maši v cerkvi pri

4

LISTEK.

T O L M I N

kot kraj i okraj.

(A. Lukovič.)

(Dalje.)

I Tolmin? Komu pripade sedaj ta važni kraj? Temna je zgodovina. Gotovo skoro so porabili goriški grofje one homatije ter mej onini boji so Tolmin posedli ter kar do cela v last spravili; svoj upljiv si utrdili. Zraven tega so homatije vedno bolj rastle, kajti nov ljut sovražnik se prikaže v našo deželo. V letu 1469 videli so prebivalci goriške grofije prvokrat Turke pod poveljstvom Škander Bašovim. Še šestkrat se ponavljajo ti napadi. Pri petem napadu l. 1479 teptala so turška kopita prvokrat Tolminska polja, kajti po malih bitvah z Benečani na friulskem polji vdarijo ti vrage čez Sočo po cesti (prav za prav kolovozu) do Kanala i od tam naprej drivijo čez Predel na Koroško. Benečani v zvezi z našimi ljudmi se proti zakletemu vragu kristijanstva pogumno borijo, a s tem priborijo si celo furlansko planjavo do Soče. Mej temi

zmotnjavami kedo bi se brigal za oddaljeni Tolmin, ki čim dalje prvotno svojo veljavo zgubuje, ko se namreč vsa javna pozornost le na ljutega vsiljenca obrača. Toraj nekako „tacito consensu“ ostane ta kraj v rokah grofov goriških, sosebo v lasti tačas vladajočega grofa Leonharda. Ravno tega postavi papež Sikst IV za varuha vseh cerkva v goriškej grofiji, toraj brž da ne potrjena je bila njegova vrhovna oblast tudi v Tolminskem glavarstvu.

Leonhard, zadnji goriški grof, umrje dne 12. aprila 1500 brez dedičev. Vsled raznih pogodb, sosebo pak od leta 1490, nastopi posestvo goriške grofije Maks I, cesar nemški. Toraj po vsej pravici prejide Tolmin v roke nemškega cesarja, kot dediča grofa Leonharda. A z Beneško ljudovlado nastane hud boj. Benečani prilosmaste v Tolmin, ga posedejo ter branijo nasproti cesarskim vojakom. I to je bilo iz njihovega stališča jako pametno, ker Tolminski grad je bil zraven Bovškega za-nje jako važen. Tukaj se je lahko branil prehod na Koroško, na tak način je bila zveza naše grofije z omenjeno vojvodino pretrgana. S početka, ko cesarski iz go-

riškega na Tolminsko prihrujejo, ne morejo si priboriti tega gradu, temveč popustijo oblegovanje ter podajo se v Bovec pred tamošnji grad. Tukaj so srečnejši. Po pridobitvi Bovca izpulijo Tolmin iz rok Benečanom dne 13. septembra 1509. Ta pridobitev je stalna. A vendar boji mej avstrijskimi deželami i mej beneško ljudovlado še ne prenehajo, homatijam nij še konec, kajti meje še nijso bile natančno določene. Vsled tega nastajale so mej mejnimi oblastnijami mnoge neprilichnosti. Vkljub vsemu temu ostane Tolmin vedno v cesarski oblasti. Po novejši šegi napravi cesar Maks v Tolminu glavarstvo kot po drugih večjih krajih naše grofije, pa vendar tako, da je tamošnji glavar od goriškega odvisen; imel pa je sodnijska opravila v svojih rokah, le v kriminalskih večjih zadevah nij smel sam odločevati temveč kriminalna sodba je bila v rokah goriškega načelnika; ravno tako s sodbo nezadovoljnim je bila apelacija do slednjega dovoljena. V notranjih zadevah je imel tolminski grof popolno prostost, prejemal je tudi kneževе dohodke. Glede posestva je bil v Tolminu nekak konsorcij plemenitašev i vsi ti so imeli v goriš-

starem sv. Antonu. Dospel je na Goriški kolodvor točno ob 10. uri. Na raznih postajah med Trstom in Gorico so ga čakali ter se mu poklanjali občinski zastopi in šolska mladina. Na Goriškem kolodvoru, z zastavami, zelenjem in cveticami okusno in bogato okinčanem, so ga sprejele prve osebe dežele in mesta. Mestni župan, Karol Perinello, ga pozdravi prvi, potem mu pokloni grofinja Selma Attems šopek žlahtnih cvetic. Ko stopi iz kolodvora pozdravi ga nebrojna množica gospodov, gospej, mestjanskega in kmetiškega ljudstva z navdušenimi živijo- in evvivaklici. Vidilo se je Nj. Veličanstvu koj na obrazu, kako ga je iznenadil nenavadno veseli sprejem. Koj stopi v voz bar. Hektorja Ritter-ja, vozil ga je sin njegov Oskar, da se odpelje v Gorico. Pogled na Franc-Jožefovo ulico od kolodvora do gledišča je bil veličasten. Sama na sebi že je dolgi drevored eden najlepših. Nastavljeno je bilo pa za ta slučaj čez 200 več sežnjev visokih stožjev, ob obeh straneh, na katerih so vihrale velike zastave črno-rumene (avstrijske), belo-rudeče (primorske) pa belo-višnjeve (mestne), redno se vrstivši. Nad podnožji bili so napravljene grbi z imeni glavnih občin. Ob obeh straneh noter do gledišča bili so uvrstjeni občinski zastopi Goriške dežele pa šolska mladina in razni zavodi, za njimi pa druga množica. Na strani proti Soči so stali zastopniki Gradiščanskega okraja, tedaj večidelj Lahi; na strani proti Ipavi pa zastopniki slovenskih okrajev. Večidelj so bili tudi duhovni sami pri svojih farmanih. Ko zagleda le-ta nebrojna množica cesarski voz, zadoni iz tisuč in tisuč grl gromoviti živijo, ter se odmeva ob obeh straneh od enega konca do drugega. Pokazali so svoje navdušenje posebno Slovenci Ipavske in Kanaške doline pa Tominskega okraja. Pre-

kem stanovskem deželnem zboru sedež i odločilen glas, kar pak tamošnja duhovščina, kar je bilo skoro povsod v grofiji v navadi, nij imela. Okolo leta 1532 je bil tolminski glavar Bonaventura d' Eck. Njemu naroči goriška vlada naj ojstro čuje, da bodo vse meje proti Kranjskem i Koroškem dobro zaprte, kajti strašna bolezen človeška kuga, po Turkih v naše dežele zanešena, začela je divjati po teh sosednih deželah, ter je tirjala več žrtev nego jih je turški handjar poklal. Gore so vojaci i kmetje ojstro čuvali, posebno Bovško sotesko. Vkljub vsej straži vendar ta spaka uže leta 1544 začne divjati, posebno po Vipavskem: v Batujeh, Crničah, Selu i Kamnjeh. Drugi pot prikaže se l. 1577 a kmalo njenja. Tolmin te šibe nij občutil.

Mimogrede naj omenim, da zveza Tolmina z Gorico je bila do leta 1565 jako slaba, kajti sedanje soške ceste nij še bilo, bil je le kak reven kolovoz. Nadvojvoda Karol, tretji sin nemškega cara Ferdinanda I, ki je po očetovi smrti Goriško, Štirske, Koroško, Kranjsko s Trstom vred v last dobil, se jako poteguje za ono črto Kanal-Kobarid-Predel. A mnoge zapreke nastanejo, kojih so domačini krivi bili. Še le l. 1576 se dela resno poprimejo ter črto skoz Tolminsko glavarstvo dokončajo. Ta cesta provzroči novo življenje v naših hribih. Koroško dobiva naša vina, ono daja svoje železo, platno itd. Mnoge hiše se preko nje zidajo, okoli kojih ča-

magaval je tukaj „Živijo.“

Škoda, da so bile narodne zastave prepovedane. Ako bi se to ne bilo zgodilo, potem bi bil sprejem na tem kraju veliko sijajniši postal. Za zdaj nočemo govoriti, kaj je temu vzrok. Pri občinskih in drugih zastopih je bilo viceti primeroma le malo dopuščenih zastav; prepoved je prišla v zadnjem času, da ni bilo moč, si drugih omisliti. Narodnih zastav Lahi tako nimajo ali le malo, Slovenci pa so bili primorani, jih doma, celo na potu pustiti. Zgodilo se je neki tako tudi Gradiščancem. — Sploh pa moramo omeniti, da so se Slovenci in Lahi pri tej priložnosti bratovsko podperali, tako n. pr. niso le Slovenci „Evviva“ klicali z Lahi, temuč tudi Lahi „Živijo“ se Slovenci, kar je nenavadno.

Pri gledišči je zavil cesarski voz v mestne ulice, k veliki cerkvi, — iz njenega vis. stolpa je visela dolga avstr. zastava — in od tamkej skozi Raštel na Travnik. Vse hiše so bile ozaljšane se zastavami, dragocenimi pregrinjali in drugim, mnogovrstnim kinčem. Gorice nisi še videl v tako prazničnem oblačilu, kakor belo nedeljo. Travnik se je nar bolj odlikoval. Dve veličastni zastavi, črno-rumeni, ste vihrali na visokih stožjih pred hišo okr. glavarja, dve drugi pa, belo-rudeča in belo-višnjeva, ravno tako visoke, sredi Travniku bliže vodotoka. Povsod velika gnječa, po vsej poti je spremljal glasoviti „živijo“ in „evviva“ cesarski voz. Na Travniku pa, glavi celega mesta, je navdušenje do vrhunca dospelo. Ko se Nj. Velič. pred glavarjevo hišo ustavi in kot čvrst mladeneč z voza skoči, pozdravi ga ogromna množica z gromovitim, neprenehljivim klicanjem. Pri uhodu v glavarjevo hišo, kjer je Nj. Velič. stanovalo, je čakala duhovska in svetna gosposka raznih oddelkov. Koj

soma male vasi nastanejo. A Benečani t. j. beneška ljudovlada to podvzetje jako pisano gleda, kajti odšel jim je precejšen dobiček, pontebška cesta je mnogo zgubila. Zato sklenejo novo cesto sezidati ter jo s predelsko združiti, namreč iz Cividada do Kobarida. Predrzejno se celo avstrijsko mejo prestopiti, celo miljo daleč zidajo cesto do Kobarida na našej zemlji, domačini jim pomagajo, Tolminski glavar malomarno molči. Še le ko je bilo delo 1593. dokončano, zve o tej beneški predrznosti goriško glavarstvo. Na vso moč se ono vpre, ter odpošlje ojstra povelja Tolminskemu glavarju. Prestrašen zbere ta 100 tolminskih kmetov, ki na avstrijski zemlji dodelano cesto siloma poderejo. Tako so „parizarji“ zopet po Tolminski cesti ropotali.

Od sedaj naprej je o Tolminu le malo zanimivega. Naj omenim, da je bil leta 1617 tolminski glavar Kaspar Vid, sin Kasparja, barona Dorneggškega. O tem času i še nekoliko prej so s tolminskimi gojzdovi neusmiljeno jeli delati. V Tolminu so postavili dve veliki žagi, Sočino strugo so nekoliko vredili, da so ložje drva plavili. I po Soči so splavali naši lepi temni gojzdovi, pustilši tamošnjemu prebivalcu le skoro nago skalovje, kjer le še koza uboren živež dobi.

(Konec sl.)

*) Dornegg je bil grad pri Števerjanu. Ta družina si je neka posestva na Tolminskem kupila.

pozdravi Nj. Veličanstvo srčno generala grofa Coronini-a, svojega nekdanjega odgojitelja, pa nj. prevzvišenost knezo-nadškofa. Potem pregleda oddelek vojakov. Na to pa se poda v poslopje ter začne se predstavljene in zaslišanje. Napred so bili zaslišani nj. prevzv. knezo-nadškof se stolnim kapiteljnom in profesorji bogoslovja, na to generali in višji častniki, potem zaporedoma zastopniki raznih uradnij, društev in stanov. Ko je končalo splošno predstavljanje, pričelo je osebno (privatno) zaslišanje. Med tem pa se je Nj. Vel. pokazalo na balkonu zbranemu ljudstvu (okoli 11½ ure), zastave so se dvignile in uklonile, neštevilna množica pa zopet zagromi živio- evviva ter se potem polagoma razide. Razide se ljudstvo polagoma, razumeti je tako, da je med tem poldne odzvonilo in je želodec to svoje tirjal.

Popoldne po dveh je Nj. Velič. obiskalo zaporedoma zavod gluhonemih, vojaško bolnišnico, gojzdni urad in slednjič Ritterjevo papirnico v Podgori. Sprejem je bil tukaj sijajen, vasi Podgora, Ločnik, Moša itd. so bile na nogah. Iz Podgore poda se Nj. Velič. skozi Gorico na male roje (campagnuzza) pri železnični postaji, kjer je čakala vojaška posadka, da jo cesar ogleda. Ljudstva je bilo tu nad 20 tisuč. Pred prihodom so je vojaki se silo še v redu držali, ko pa dospe Nj. Velič. ni vsa sila nič izdala. Predere vse ovire, obsuje Nj. Veličanstvo ter ga drži v svoji sredi. „Živijo“-klici (bili so večinoma Slovenci, pa tudi Lahov in gospode čezobilno) so bili tako ogromni in mogočni, da se je komaj razumel komando vojaškega poveljnika. Cesar je bil očividno ginjen take in tako naravne navdušenosti. Le-ta prizor je bil neki naj sijajniši in naj ginljiviši vseh slovesnost; le bakljada zvečer ob 7½ uri ga je znala prekositi. Ob 6. uri bil je obed, h kateremu so bile povabljene prve osebe mesta in dežele; med njimi nj. prevzv. knezo-nadškof, grofa Coronini iz Št. Petra, stari in mladi, stolni prošt baron Codelli, mestni župan, itd. itd.

Ob sedmih je bila velikanska bakljada. Šli so iz mestne hiše pri mestnem vrtu proti semenišči, in od tamkej na Travnik z mestno godbo. Ž njimi nebrojna množica.

Med tem so se razsvetile vse hiše celega mesta. Pogled razsvetljenega mesta, posebno pa na Travniku je bil čaroben. Tukaj kakor je dolg in širok, je bila taka gnječa, da človeku ni bilo mogoče, le stopinjo ne naprej predreti. Ko semkaj dospel bakljada, naštane ogromni, neprenehljivi „živijo“ in „evviva“. Nj. Velič. je stalo skoraj ves čas na balkonu ter se ljudstvu zahvaljevalo. Tukaj si vidil, kako ste mesto in vsa Goriška dežela udani svojemu cesarju. Bakljada z mestno godbo postane tukej čez ¼ ure potem jo zavije po Raštelu v mestno ulico, k gledišču in nazaj k novi mestni hiši, od koder so izšli.

Ob 8 je šlo Nj. Velič. v krasno okinčano gledišče in se je tamkej čez 1¼ uro mudilo; gotovo znamenje, da mu je bilo vse po volji. Pred in po gledišči si je ogledal razsvetljavo po mestu.

Drugi dan v ponedeljek ob 7. uri se je odpeljal v Benetke z italijanskim dvor-

nim vlakom. Pri odhodu na Travniku in na železnični postaji so sopet doneli „živijo- in evvivaklici“.

Sprejem Nj. Veličanstva l' 1857 nam je še v spominu; priprave so bile večje; sedanji sprejem, dasi so priprave manjše bile, ni zaostal za prejšnjim. Nj. Velič. je blagovolilo pri raznih priložnostih se izraziti, da mu je Gorica sedaj, kakor drugekrati, gorek, prav avstrijski sprejem napravila.

Dopisi.

Iz Kozarskega. *) — Grenka je ločitev, če se je treba posloviti od svojih prijateljev in znancev, a še grenkejša, če mora človek za vselej zapustiti ljubljene očeta, ki je bil ponos in čast celi občini in vsem, ki so z njim živeli. Ta osoda zadela je volčansko faro. Bela smert jej je pokosila župnika, č. g. Antona Rutarja, moža, ki je z neumorno pridnostjo in značajno nevstrašenostjo neutrudno delal dolgo let za duševni blagor svojih ovčic, in v korist slovenskega naroda, čegar zvesti sin je bil do svojega zadnjega zdihljeja! Umrl je blagi dušni pastir zgodaj, prezgodaj; domače pokopališče je verlemu možu odločilo prostorček v miren počitek.

Zguba je velika! Z njim je zgubila volčanska fara zvestega dušnega pastirja, škofija pridnega delalca v vinogradu gospodovem, narod pa verlega sina! Kedo poplača neizmerno zgubo volčanski fari, kateri je pet let vse svoje moči posvetil, kje je tolažba na svetu, ki bi ji bilo mogoče zadrževati potok vročih, ljubečih solz? Zgubila je njega, čegar življenje je njeno veselje, njena tolažba bila. Njegove oči, iz katerih so se lepi občutki blage duše brali, nam ne bodo nikedar več prijazno migljale, njegova usta nas nikoli več ne klicala in opominjala. Oterpnilo je večno njegovo blago sercé, nemila smert iztergala ga nam je nepričakovano in rok. Kedo bi bil mislil, da bo tako hitro moral svet zapustiti, če je tudi bil zmirom zdrav i krepak, kedo bi bil verjel, da ga bo zdaj uže zemlja krila. Težko je verjeti le prerisnično novico — in vendar njegovo truplo počiva uže v hladni zemlji.

Sè solznimi očmi so gledali roditelji za ljubljene sinkom, ko se je še mladolet preselil iz tihega, rojstnega kraja v Gorico svoj um bistril in serce blažit. Ko je bil še mlad, je vžival vsako nedolžno veselje z radostjo in popolnoma; hrepenel je po veselji in je iskal pri svoji enakosti. Na njegovem obličju je bila izobrazena zadovoljnost, mir serca in up vsega dobrega, ker se je nadejal srečne in vesele prihodnosti. In v resnici sreča mu nij bila nemila. Dušne moči so se mu vidno množile; teló se mu krepilo; napredoval je od dne do dne bolj in si um bistril v veselje učiteljev, v zadovoljnost roditeljev. Njegovi predstojniki so kmalu spoznali njegovo energijo pa izverstne talente, ter ga zaradi pridnosti večkrat obdarovali. Tako je absolviral osmo šolo z odliko; ker je hotel svojemu poklicu zvest ostati, posvetil je svoje moči cerkvi. 22. septembra 1849. so ga posvetili goriški knezo-škof v mašnika in sicer kot tedanjega tretjeletnika v bogoslovji. Po dokončanih studijah ga nahajamo v krajih, ki so mu veliko dela uzročili. A on se nij bal truda i pota, nego mu je

veliko bolj na sercu ležal blagor in korist ljudstva. Kakor luč je hodil pred svojimi ovčicami izperva na Mostu pri sv. Luciji, pozneje v Podberdi in slednjič v Volčah, ter jim svetil z besedo in z djanjem, da bi ne zašli in se spoder-snili na ozki, spolzli poti človeškega življenja. Kedor je z njim občeval, bode gotovo priterdil, da ga je bila sama prijaznost, postrežljivost; vse pa je presegalo njegovo dobro serce. Nij prišel v šolo, da bi fantiču ali deklici ne bil podaril desetice ali kaj družega. Bil je v resnici blagega serca in usmiljen; nevednim je vselej rad na pomoč pritekel. Vsakemu je bil voljan pomagati bodisi z besedo ali svetom, v zadregi nij pustil nobenega tičati. Prijateljem je bil dober odkritoserčen prijatelj, verstnikom miroljuben verstnik, svojim ovčicam zvest pastir.

Ljubil je mir, zato je puščal druge pri miru. Svojemu poklicu ostal je zmirom zvest; da! lahko rečemo, da se je za svoje ovčice, ki so ga ravno zaradi njegove skerbi spoštovale, ljubile, žertvoval. Le bolezen ga je mogla zadržati od njegovih dolžnosti. Pomagalo se je na vsak način ljubljene pastirja pri življenju ohraniti posebno gre hvala g. dr. Kenda-i, ki je noč in dan pri bolnikovi postelji čuval, da bi ga rešil, a zastonj! dnevi življenja bili so mu uže šteti — zanj nij bilo več pomoči. Bolezen se je zmirom bolj množila, moti ga čedalje bolj zapuščale; 25. marcija ob 13/4 popoldne je mirno v gospodu zaspal.

Zapustil je nas za vselej in se preselil v boljšo domovino, kjer nij rev in težav, nij žalosti in grenkobe, nego kjer kraljuje mir in veselje, kjer vživajo pravični plačilo za zemeljski trud. Če nas je pa tudi zapustil, vendar bo njegov duh zmirom nad nami plaval, zmirom nam bo drago njegovo ime. Nobena noč nij bila pretemna, noben vihar prehud, da bi ne bil pritekel k bolnikovi postelji, ki je njegovega tolažila potreboval. Zatorej pa tudi naši:

„Po Tebi kličejo glasovi mili,
Predragi, ki v prezgodnjem grobu spiš!
O radi bi Te zopet prebudili,
Al, oh, zastonj doné, — in Ti molčiš.“

Ogled.

Avstrija. Cesarjevo potovanje daja predmet raznoterim kombinacijam na političnem obnebj. Kako je bil sprejet presv. cesar v Gorici, povemo na drugem kraji obširno. Na tem mestu pa vendar ne moremo zamolčati dogodka, ki se je pripetil v Trstu. Nekteri ultraitalijani — morda Abrahamovi sinovi — so hoteli v gledišči neko demonstracijo napraviti s tem, da so nekaj sedežev in lož nakupili, pa ne porabili. To pa je imelo za nasledek, da je avstrijsko občinstvo toliko gorkeje cesarja pozdravilo, ko je prišel v dvorno ložo. Čudno, Slovencem se brani z bakljado in petjem neomahljivo vdanost do cesarja in cesarske hiše izraziti in Slovenec je pokoren; ali se bo pa tudi kaj storilo, da se tista ultraitalijanska svojat, ki vedno čez mejo škili in je omenjeno demonstracijo učinila in tako dobre avstrijance razžalila, razžalila Nj. veličanstvo, — da se na beli dan spravi in dostojno poplača? Če se bo kaj zgodilo, ne bomo pozabili naznaniti.

Deželni zbori so se odprli. Nekteri vtegnejo dalj časa zborovati, važnih obravnav menda ne bo, kar je imenitnejšega, pride v dunajski lesenjači pred škotskimi vrati na vrsto.

V Postonji je bil na mesto umrlega dr. Coste za poslanca v Kranjski deželni zbor izvoljen g. Peter Graselli, nasprotni nemčurski kandidat tudi enega glasu ni dobil. V Ljubljani so tudi zmagali narodnjaki pri volitvi v mestno starešinstvo v tretjem volilnem razredu. Spravili so štir narodnjake v mestni zastop.

Zunanje države. Benetke, kamor je naš cesar 5. t. m. dospel, so središče upanje in strahu prijateljem in sovražnikom Avstrije. Tu se je sklenila prijaznost med vladarjema za večne čase, kakor je rekel kralj Viktor Em. v svoji napitnici, katero je naš cesar enako srčno ozdravil. Nemški škofje so bili v Fuldai zbrani in so se posvetovali zastran pomirovanja z vlado. Odločno so izrekli, da jim ni mogoče na podlagi majevih postav pogajati se. Odposlali so tudi sv. Očetu pismo udanosti. — Na Angleskem so katoličani kardinalu Manningu podpisali dar v denarjih, ki znaša že čez en milijon po našem denarji. — Iz Španjskega bojišča dohajajo še vedno nezanesljiva poročila.

Domače stvari.

(Cesarski darovi). — Presv. cesar je o priliki svojega bivanja v Gorici velikodušno daroval 500 gl. za mestne reveže, 400 gl. zavodu gluhonemih, 200 gld. zavodu zapuščenih dečkov, 200 gld. zavodu zapuščenih deklic in 200 gld. družbi dobrodelnih gospej.

(G. prof. France Povše) dobil je te dni vabilo od ministerstva kmetijstva, da se kot izvedenec vdeleži shoda strokovnjakov za povzdigo živinoreje, ki bo 11. t. m. pričel svoje zborovanje na Dunaji. Danes 9. se odpelje. Tu lahko dostavimo, kar smo iz verjetnega vira čuli, da je Povšetovo obširno pismo sporočilo o stanju živinoreje na Goriškem na merodajnem mestu jako dopadlo. Gledé na to lahko čestitamo.

(Preskušnje) za učitelje ljudskih in meščanskih šol se bodo začele 3. maja. Ponudniki naj vložijo svoje prošnje do 25. aprila pri c. k. izpraševalni komisiji v Gorici.

(Loterija) na korist pribežališča ubozih deklet v Gorici dovoljena z odpisom visokega c. kr. ministerstva denarstva od 22. februarija 1875 šte. 4416.

Naj nujniša potreba je podpisano napravila, da je tukej v Gorici pribežališče in odgojilišče ubogim dekletom odprla. — Hotla je s tem je rešiti mnogih nevarnosti, poskrbeti za njih vero in poštenost, in napraviti iz njih dobre služabnice. Vsakdo lahko spozna, da ustanovljenje take hiše ni bilo lahko, in da je stalo veliko denara. Zdaj, hvala Bogu, je ta blagotvorni zavod ustanovljen in odprt, in ima tudi svojo prostorno lepo cerkev. Lepo število mladih rejenk je uže vanj sprejeto, in njih število se lahko do sto povikša. Toda podpisana nima toliko premoženja, da bi mogla sama v okom priti vsem stroškom, ki se vedno naraščajo; zato je prisiljena se obrniti na blagodušne

*) Zakasnjeno. Ur.

človekoljube, katerim je mar blagor človeštva in svete vere, da ji po moči kaj pripomorejo.

Ona napravi tedaj, z odobrenjem tudi katoliške družbe Goriških gospej, loterijo ali srečkanje premij. Sveti oče Papež so to blago delo blagoslovili, in dve dragi darili v ta namen podariti blagovolili. Te dve darili in veliko družih reči, se bodo dale tistim, ktere zadene sreča. Podpisana misli, da jej ni treba več besed pristaviti, da priporoči to stvar, ker trdno upa, da jo bodo vsi dobri kristjani po svoji moči podpirali. Dobrotniki udobijo v svoji vesti, in v božjem blagoslovu, čegar zastava je papežev blagoslov, naj boljše povračilo.

V Gorici 6 januarja 1875

na praznik svetih treh Kraljev.

Matilde grofinja Coronini-Cronberg.

Program te loterije, ali tega srečkanja, je ta-le:

1. Namen te loterije je ustanoviti zalog ali matico, da se mora obdržati in pospeševati pribežališče, odprto v Gorici v hiši ustanoviteljice grofinje Matilde Coronini-Cronberg. 2. Izdajo se listeki, v številu 45000, po vrsti od 1 do 45000. 3. Vsak listek velja en frank. 4. Premij, ali dobičkov je 300, in to so raznovrstne reči, od ustanoviteljice nabrane, med njimi dve dragi darili svetega Očeta Papeža Pija IX. 5. Te premije se očitno razpostavijo v posebni hiši osem dni pred srečkanjem, in bodo se številkami zaznamovane od št. 1. do št. 300 po dotičnem zapisku. 6. Vsak listek bo imel zaznamek z napisom: „Asilo per povere ragazze in Gorizia.“ Pribežališče ubozih deklet v Gorici. 7. Srečkanje 300 listekov bo 8. septembra 1875. v nazočnosti enega uradnika c. kr. okrožnega poglavarstva in mestnega županstva. 8. Ker bodo premije po vrsti zaznamovane se številkami od 1 do 300, udobi listek, ki bo prvi izsrečkan, tisto premijo, ki bo št. 1 imela, in tako po redu vsi drugi. 9. Številke izsrečkanih listekov se bodo oznanile po mestnih časnikih in po Tržaškem listu „l'Osservatore Triestino“. 10. Premije se bodo izročile tistemu, ki bo originalni listek pokazal. 11. Če se kdo tri mesece po tem, ko so bile razglašene, ne oglasi ali ne pride po premijo, postane premija lastnina ustanovitve. 12. Po dovršeni loteriji se oznani račun po mestnih časnikih in po listu „l'Osservatore Triestino“.

Razne vesti.

— *Wilhelmov čaj.* — V današnjem listu je naznanjen Wilhelmov antiartritičen in anti-revmatičen čaj za čiščenje krvi, ki je posebno primeren za spomladansko zdravljenje. Najbolj priporočuje ta čaj to, da od dne do dne raste število tistih, ki ga z naj boljšim uspehom rabijo. Lahko bi naštel celo vrsto gospodov iz naše deželice, ki ta čaj rabijo in njegovi izvrstnosti naj lepše spričevalo dajajo. Kdor toraj želi v spomladi svojo kri prenoviti in očistiti, naj naroči pri lekarju Frenzoni-u v Gorici Wilhelmov čaj in naj ga po pridejanem navodu rabi.

— *Razpis daril.* Odbor „glasbene matice“ je v seji 16. dne marcija odmenil sledeča darila, in sicer: I. 20 gld. v srebru za najboljšo zbirko narodnih pesmi, to je iz naroda slovenskega nabranih napevov, katerih pa mora biti na številu najmanj deset. Zložene naj bodo čve-

teroglasno, ali pa enoglasno s spremljevanjem glasovira. Pri vsaki pesmici naj bo tudi zaznamovano, kje se je našla, kdo jo je nabralcu pel in v katerih krajih je znana. Skrbeti je tudi zato, da se besede, to je vse kitice ene pesmi natančno spišejo. II. En eekin za skladbo, ki je primerna za Šmarnice, to je Marijna pesem, katera zna biti sestavljena ali za mešan zbor, ali samo-, dva- ali trospev s spremljevanjem orgel. — III. En cekin za eerkvno skladbo, katera služi pri sv. maši kot vloga za ofertorij. — IV. En cekin za cerkveno skladbo, ki je pripravna za kak veči praznik, n. pr. velikonočni, božični itd. O sestavi zadnjih dveh veljajo ista pravila, kakor pri drugi. Kompozicije morajo biti v lahkem, narodno cerkvenem duhu zložene, da se lahko rabijo tudi v krajih, kjer se ne nahajajo posebno izurjene pevske moči. Besede morajo biti v slovenskem jeziku. Skladbe naj se pošljejo družbenemu tajniku gosp. Vojtchu Valenti do 31. maja t. l. brez podpisanega imena, katero naj se priloži v zapečatenem listku. Poslani rokopisi se ne bodo vračali.

Odbor „glasbene matice“.

— *Škof Dobrila v smertni nevarnosti.* —

Ko je stopil monsig. Dobrila iz barke v pripravljene čolne — menda po sprejemu cesarjevem — ponesrečilo se je, da mu je spodletelo in je padel v morje, iz kojega ga je rešil c. kr. namestnik baron Pino. Če bi ne bila pomoč blizo, lahko bi bil vtonil.

Telegram. V Ljubljani 9. aprila. V 1. razredu izvoljena sta v mestno starešinstvo dr. Stöckl in Pfeffer. (Toraj narodnjaka prepala. — Ur.)

MOLITVE

za sveto leto 1875 s kratkim podukom

je naslov knjižici, ki je prišla v pondeljek v Mailngovi tiskarnici na svetlo in velja:

1 iztis	4 solde
10 iztisov	30 soldov
50 „	1 gl. 25 „
100 „	2 „ — „

Oznanilo.

HHRANILNICA,

zdržena s zastavljavnico

„MONTE DI PIETÀ“

v Gorici

prejema vsak dan, razun nedelj in praznikov, od 8. ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5%. Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blago (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6%. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obrokih (ratah), primernih posojenemu kapitalu.

Zastavljavnica (Mont)

izplačuje zneske v srebru na navadne zastave (perilo, prejo, oblačilo itd.), kakor tudi na zlatenino in srebrenino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obresti 6%, od večih zneskov pa 8%.

Pravi
WILHELMOV
antiartritični antirevmatični
čaj za čiščenje krvi.
(Čisti krv zoper protin in revmatizem)
je kot
pomladansko zdravljenje
edino gotovo zdravilno krv čisteče sredstvo,

Vslad Nj. Vel. Najvišega povelja zoper ponarejenje zavarovano Dunaj 28. marca 1871.	ker je od prvih medicinskih avtoritet Evrope	S privoljenjem c. k. dvorne pisarne vsled sklepa na Dunaju 7. dec. 1858.

bilo z najboljšim uspehom upotrebljevano.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega truplja in odvrne iz njega po notranjem upotrebljevanju vse nečiste za bolezen nabrane reči; tudi je učinek gotovo ustrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih boleznih, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spušajev pri spolnih boleznih in po koži, mazolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden vspeh je imel ta čaj pri zagnjetenju jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatenici, silnem bolenju po čutnicah, kitah in udih, potem pri tisanju v želodcu, vetrovih, zaporu, vodnih nadlogah, močenju, moškem oslabiljenju, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladeče sredstvo, ki raztopi in žene scavnico Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se tirjane zastoj dopošiljajo, spričuje resničnost zgorej navedenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pisem:

Gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen-u.

V Zagorji 5. aprila 1873.

Vljudno Vas prosim, da mi pošljete še dva zavitka uže enkrat poslanega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi po pošti s povzetjem prej ko mogoče. Ob enem Vam izrekujem najtoplejšo zahvalo, ker uže prvi zavitek je zdato pomagal moji ženi, ki je uže leta in leta imela revmatizem in jo je zapiralo. Upam, da bo popolnem ozdravila, ker, akoravno sem uže vsakovrstne zdravila rabil, vendar po nobenem se ni tako dober uspeh pokazal, kakor po Vašem čaji. Se spoštovanjem

Ernest Zeynard, uradnik.

Gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu, Neutra 23. aprila 1873.

Uže več let trpela sem strašno. Revmatizem sem imela tako kude, da sem dobila rane na nogah, iz katerih mi je teklo. Tisučno hvalo pravemu Wilhelmovemu čaju za čiščenje krvi, kterege ste mi poslali 2. nov. 1872. Dva zavitka sta mi bolečine umirila in me popolnoma ozdravila, kar po nobeni drugi poti doseči nisem mogla, za kar se še enkrat srčno zahvaljujem. Jaz sem Wilhelmov antiartritičen antirevmatičen čaj za čiščenje krvi tudi drugim bolnikom kot naj boljši čaj priporočila. Večno Vam hvaležna

Alojzija Döller.

Gospodu Franku Wilhelmu, lekarju v Neunkirchenu.

S pravim Wilhelmovim čajem za čiščenje krvi ozdravil sem prav dobro gospo grofjujo Paracin, ki je v zvezi z našim dvorom in jako priljubljena.

Ta gospa, ki je imela prej revmatizem v nogi, ne čuti tako pogostoma tega nadlegovanja in kadar pride, mi več močno. Ker se gospa po mojem nasvetu zdržuje vina, upam, da bo po daljši rabi tega izvrstnega Wilhelmovega čaja za čiščenje krvi popolnoma nadloge rešena. Prepričan o izvrstnosti njegovi, bom Wilhelmov čaj povsod priporočal.

D.r. Van Kloger.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

Pri kupovanju naj p. n. občinstvo natanko pazi na mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljelm-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek v 8 oddelkov razdeljen, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gld., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi Viljelm-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čiščenje krvi kupovati, naznani se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.